

۲۰۱۹/۰۴/۲۵

فردوس

آیا فاصله غنی و خلیزاد کاهش می یابد؟

زلمی خلیزاد، نماینده خاص امریکا برای پایان جنگ افغانستان، به کابل می‌آید. واقعیت این است که فاصله بین محمد اشرف غنی و آقای خلیزاد نه تنها در هفته های اخیر کم نشده، بلکه بیشتر هم شده است. نظر غیر رسمی نزدیکان آقای غنی این است که زلمی خلیزاد در سفر اخیرش به کابل، یک یادداشت یک و نیم صفحه ای از واشنگتن با خودش آورده بود. این یادداشت در واقع نامه رسمی دولت امریکا بود. در یادداشت ظاهراً نوشته شده بود که واشنگتن و دوحه توافق دارند که فهرست شرکت کنندگان اجلاسی که قرار بود قطر میزبان آن باشد، در کابل درست شود، خاندان حکمران قطر در تنظیم آن دخالت نکند و در آن همه گروه های شرکت کننده بتوانند خط مشی و مواضع خود را توضیح دهند. قبل از سفر آقای خلیزاد به کابل، قحطانی، مقام وزارت خارجه قطر، در ارگ به رییس جمهور غنی فهرستی از سیاستمداران افغانستان را داده بود که باید در اجلاس قطر شرکت کنند، اما آقای غنی گفته بود که فهرست شرکت کنندگان باید در کابل و زیر نظر حکومت تنظیم شود و حکومت افغانستان بار دیگر مثل اجلاس مسکو دور زده نشود.

اما شبی که فردای آن باید شرکت کنندگان اجلاس قطر به دوحه پرواز میکردند، دولت قطر به دولت افغانستان اطلاع داد که ترکیب شرکت کنندگان اجلاس قطر مورد قبول این امیرنشین نیست. ظاهراً امیرنشین قطر در مشوره با طالبان چنین موضعگیری کرده بود. این امر سبب شد که اجلاس دوحه به طور کلی لغو شود. حکومت حاضر نشد که به خواست دولت قطر یک هیأت از کابل به دوحه برود. در یادداشت یک و نیم صفحه ای آقای خلیزاد آمده بود که دولت قطر حاضر است هیأت افغانستان را در اجلاس دوحه با هر ترکیبی که باشد، بپذیرد؛ اما بعداً قطر ظاهراً به این امر وفادار نماند و زیر قرار خودش زد. این امر به احتمال زیاد فاصله غنی و خلیزاد را بیشتر خواهد کرد. آقای غنی شاید به آقای خلیزاد خرده بگیرد که به وعده هایش عمل کرده نمیتواند.

آقای غنی در ماه فبروری در مصاحبه با تلویزیون طلوع هم گفته بود که آقای خلیزاد به ارگ وعده کرده بود که نمایندگان طالبان در ابوظبی با نمایندگان دولت افغانستان نیز مذاکره خواهند کرد، اما این امر تحقق نیافت. شاید این بار آقای غنی باز هم در مذاکره با آقای خلیزاد بر او خرده بگیرد که چرا قطر به رجم وعده ای که داده بود، حاضر نشد هیأتی را که قرار بود از کابل به دوحه پرواز کند، بپذیرد. ولی طالبان و حامیان آنها هم بهانه های گوناگون برای لغو اجلاس قطر می تراشند.

به نظر می رسد که نحوه اطلاع رسانی ارگ در مورد اجلاس قطر و پخش جلسه سیاستمداران و آقای غنی از تلویزیون که در آن از خطوط سرخ مذاکره نیز صحبت شد، این انتباه را در میان گروه طالبان و حامیان شان ایجاد کرد که حکومت در آینده از اجلاس دوحه استفاده تبلیغاتی خواهد کرد. هیأتی که قرار بود که از کابل به

دوحه برود، اسم های شان از نشانی دفتر ریاست جمهوری نشر شد. طالبان حتماً به این نتیجه رسیدند که اگر اجلاس قطر صورت بگیرد، آن اجلاس را عده ای مذاکره طالبان با حکومت تعبیر خواهند کرد. موضع طالب در حال حاضر این است که با حکومت مستقیم مذاکره نمی کند، ولی در یک جلسه چند حزبی حاضر اند که با مقام های حکومتی هم گفت و گو کنند. تأکید طالبان این است که با آن مقام های حکومتی هم به عنوان افراد و نمایندگان گروه ها خواهند دید، نه نمایندگان حکومت. اما به نظر میرسد که طالبان از نحوه اطلاع رسانی حکومت در مورد اجلاس دوحه این طور برداشت کرده بودند که در آینده، ارگ از این اجلاس استفاده تبلیغاتی خواهد کرد. این موضوع هم شاید در مذاکره میان آقای غنی و آقای خلیل زاد به صورت جدی مطرح شود. آقای خلیل زاد حتماً با سیاستمداران بیرون از حکومت هم دیدار خواهد کرد تا مجدداً زمینه را برای ایجاد یک تفاهم عمومی و تنوین دوباره فهرست اشخاصی که در اجلاس میان افغانی با طالبان شرکت کنند، مساعد سازد. آقای خلیل زاد حتماً با قطری ها هم هم آهنگی های لازم را انجام خواهد داد. البته تنها بازیگران داخلی باهم مشکل ندارند. در میان کشورهای کمک کننده هم در مورد مذاکره با طالبان و نحوه مدیریت آن اختلاف نظر است. آقای خلیل زاد در مصاحبه های خود پیوسته میگوید که باید جلسات بین الافغانی برگزار شود و در این جلسات، افغان ها روی یک نقشه راه برای پایان جنگ و آینده سیاسی افغانستان به توافق برسند. آقای خلیل زاد بارها گفته است که او میخواهد قبل از انتخابات ریاست جمهوری، جلسات بین الافغانی برگزار شود و در آن روی یک نقشه راه برای آینده سیاسی افغانستان توافق صورت بگیرد. اما اتحادیه اروپا رویکرد ارزشگرا دارد.

سفير اتحادیه اروپا در انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان هفته پیش گفت که جلسات میان افغانی باید بالأخره منجر به زمینه سازی برای مذاکره میان دولت افغانستان و طالبان شود. از نظر اتحادیه اروپا، جلسات میان افغانی باید مذاکره میان حکومت افغانستان و طالبان را تسهیل کند، نه چیزی دیگر. اتحادیه اروپا با طرح روی کار آمدن یک حکومت موقت هم مخالف است. این موضع اتحادیه اروپا نشان میدهد که کشورهای اروپایی میخواهند نقشه راهی که در نهایت حاصل میشود، با قانون اساسی افغانستان در تضاد نباشد و اگر هم قانون تعدیل می شود، بر مبنای همان مکانیزمی تعدیل شود که در خود قانون اساسی پیش بینی شده است. آقای خلیل زاد دفعات قبلی سفرش سری هم به بروکسل میزد تا با متحدان اروپایی ایالات متحده روی این مسایل مشوره کند. این بار هم احتمال آن زیاد است که آقای خلیل زاد در کابل با سفیران کشورهای اروپایی و هیأت نمایندگی اتحادیه اروپا در کابل مذاکره کند تا تفاوت نظرها اندکی کاهش یابد.

قرار است آقای خلیل زاد در این دور سفرش به پاکستان هم برود. موقف پاکستان در این وضعیت به درستی روشن نیست، ولی باور عموم در کابل این است که دستگاه دیپلماسی و استخبارات پاکستان مثل پایان دهه نود دو سیاست متفاوت را در قبال افغانستان دنبال می کنند. دستگاه دیپلماسی پاکستان بر ضرورت حل سیاسی جنگ تأکید خواهد کرد، ولی استخبارات آن کشور با حمایت از عملیات های جنگی طالبان برنامه های ملیتاریستی اش را دنبال خواهد کرد. آقای خلیل زاد بیش از هر دیپلمات دیگر امریکایی با برخورد دوگانه پاکستان آشنا است، ولی روشن نیست که در پاسخ به بازی دوگانه پاکستان چه سیاستی اختیار خواهد کرد.